

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta uudelleenlaadituksi Euroopan parlamentin ja neuvoston ampuma-aseasetukseksi (*uudelleenlaadittu ampuma-aseasetus*)

Perustuslain 96 §:n 2 momentin perusteella lähetetään eduskunnalle komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi ampuma-aseiden, niiden olennaisten osien ja ampumatarvikkeiden viennistä, tuonnista ja kauttakuljetuksesta sekä kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaista Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimusta täydentävän, ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja laittoman kaupan torjuntaa koskevan lisäpöytäkirjan (YK:n ampuma-asepöytäkirja) 10 artiklan täytäntöönpanosta (uudelleenlaadittu), COM(2022) 480 final, sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

Helsingissä 8.12.2022

Valtiovarainministeri Annika Saarikko

Lainsäädäntöneuvos Jukka M. Kekkonen

EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEKSI AMPUMA-ASEIDEN, NIIDEN OLENNAINEN OSIEN JA AMPUMATARVIKKEIDEN VIENNISTÄ, TUONNISTA JA KAUTTAKULJETUKSESTA SEKÄ KANSAINVÄLISEN JÄRJESTÄYTYNEEN RIKOLLISUUDEN VASTAISTA YHDISTYNEIDEN KANSAKUNTIENTIEN YLEISSOPIMUSTA TÄYDENTÄVÄN, AMPUMA-ASEIDEN, NIIDEN OSIEN JA KOMPONENTTIENTIEN SEKÄ AMPUMATARVIKKEIDEN LAITTOAMAN VALMISTUKSEN JA LAITTOAMAN KAUPAN TORJUNTAA KOSKEVAN LISÄPÖYTÄKIRJAN (YK:N AMPUMA-ASEPÖYTÄKIRJA) 10 ARTIKLAN TÄYTÄNTÖÖNPANOSTA (UUELLEENLAADITTU)

1 Yleistä

Komissio antoi 27.10.2022 ehdotuksena Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi ampuma-aseiden, niiden olennaisen osien ja ampumatarvikkeiden viennistä, tuonnista ja kauttakuljetuksesta sekä kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaista Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimusta täydentävän, ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja laittoman kaupan torjuntaa koskevan lisäpöytäkirjan (YK:n ampuma-asepöytäkirja) 10 artiklan täytäntöönpanosta (uudelleenlaadittu) (COM(2022) 480 final).

Ehdotuksella päivitetäisiin ja ajanmukaistettaisiin voimassa oleva Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 258/2012¹, jäljempänä *ampuma-aseasetus*. Siihen ehdotettavien uusien säännösten lukumäärän vuoksi ampuma-aseasetus laadittaisiin selkeyden vuoksi uudelleen ja korvattaisiin kokonaisuudessaan ehdotetulla asetuksella.

Ehdotettua asetusta sovellettaisiin siviilikäyttöön tarkoitettujen ampuma-aseiden, niiden olennaisen osien ja ampumatarvikkeiden tuontiin, vientiin ja kauttakuljetukseen. Asetusta ei sovellettaisi muun muassa valtioiden välisiin asekauppoihin tai aseiden siirtoihin eikä asevoimien, poliisin tai viranomaisten käyttöön tarkoitettuihin ampuma-aseisiin, niiden olennaisiin osiin ja ampumatarvikkeisiin.

Komission asetusehdotus on toimitettu Euroopan parlamentin ja neuvoston käsiteltäväksi tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen ja hyväksyttäväksi yhteispäätösmenettelyssä. Ehdotuksen käsittely neuvostossa alkoi marraskuun 2022 lopussa.

Ehdotettu asetusta tulisi voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä asetuksen julkaisemisesta Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Asetukseen sisältyvän siirtymäaika säännöksen nojalla määrättyjä voimassa olevan lainsäädännön mukaisia järjestelmiä ja menettelyjä sovellettaisiin

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 258/2012, annettu 14 päivänä maaliskuuta 2012, kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaista Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimusta täydentävän, ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja laittoman kaupan torjuntaa koskevan lisäpöytäkirjan (YK:n ampuma-asepöytäkirja) 10 artiklan täytäntöönpanosta ja ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden vientiluvasta ja tuonti- ja kauttakuljetusmenettelyistä (EUVL L 94, 30.3.2012, s. 1).

kuitenkin asetuksen voimaantulon jälkeen siihen saakka, kunnes ehdotetun asetuksen mukaiset uusi sähköinen lupajärjestelmä ja uusi sähköinen järjestelmä tuonti- ja vientilupien epäämistä koskevien tietojen vaihtamiseksi on perustettu ja otettu käyttöön.

2 Ehdotuksen tavoite ja tausta

Ehdotetun uudelleenlaaditun asetuksen tarkoituksena on torjua ja ehkäistä nykyistä tehokkaammin EU:hun ja EU:sta suuntautuvaa ampuma-aseiden laitonta kauppaa sekä niiden kulkeutumista erityisesti vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden käyttöön. Ehdotusta sovellettaisiin, kuten voimassa olevaa ampuma-aseasetusta, siviilikäyttöön tarkoitettujen ampuma-aseiden tuontiin ja vientiin unionin tullialueen ja kolmansien maiden välillä sekä kauttakuljetukseen.

Ehdotuksen taustana ovat muun muassa useat viime aikaiset kansainväliset selvitykset ja tutkimukset, joiden mukaan laittomat aseet ovat yhä enenevässä määrin peräisin EU:n ulkopuolisista maista, erityisesti konfliktista toipuvista maista.² Ampuma-aseita voidaan myös reitittää ampuma-aseita vähemmän valvovien kolmansien maiden kautta laittomasti takaisin unioniin. Ampuma-aseiden saatavuus on parantunut verkkomarkkinoiden kautta ja myös uudelleen aktivoitavia tai muunneltavia aseita on paremmin saatavilla. Unioniin päätyneet laittomat aseet voivat pysyä käytettävissä pitkän aikaa ja siirtyä helposti unionin sisällä. Laittomat ampuma-aseiden virrat tukevat vakavaa ja järjestäytyntä rikollisuutta sen eri muodoissa, kuten huume- ja ihmiskauppaa, sekä terrorismia. Komission mukaan vuonna 2017 EU:n alueella oli siviilien hallussa noin 35 miljoonaa laitonta ampuma-asetta, mikä vastaa 56 prosenttia ampuma-aseiden arvioidusta kokonaismäärästä.

Ampuma-aseasetuksen uudelleenlaadinnan tavoitteena on parantaa ampuma-aseiden tuonnin, viennin ja kauttakuljetusten valvontaa ja jäljitettävyyttä sekä yhdenmukaistaa asetuksen soveltamista unionissa.

Asetuksessa säädettäisiin nykyistä täsmällisemmin asetuksen soveltamisalaan kuuluvista ampuma-aseista ja -tarvikkeista. Asetuksen soveltamisala täsmennettäisiin koskemaan selvemmin vain siviilikäyttöön tarkoitettuja ampuma-aseita ja -tarvikkeita. Tulkintaepäselvyyksiä aiheuttanut ampuma-aseasetuksen soveltamisalan sekä sotilasteknologian ja puolustustarvikkeiden viennin valvontaa koskevan säännösten soveltamisalan päällekkäisyys poistettaisiin samaan tapaan kuin ampuma-asedirektiivissä (EU) 2021/555³.

Ehdotuksella selkeytettäisiin asetuksen alaan kuuluvien aseiden, niiden osin ja tarvikkeiden tuontiin, vientiin ja kauttakuljetukseen sovellettavia säännöksiä sekä yhdenmukaistettaisiin, ja osin digitalisoitaisiin, niihin liittyviä menettelyitä.

Ehdotuksen tarkoituksena on mahdollistaa jäsenvaltioiden kesken koordinoitu valvonta, tehokkaampi riskien arviointi ja parantaa ampuma-aseiden jäljitettävyyttä. Ehdotuksen nojalla esi-

² Esim. Euroopan unionin lainvalvontayhteistyöviraston (Europol) julkaisema vakavaa ja järjestäytyntä rikollisuutta koskevassa vuoden 2021 uhakuva-arvio (SOCTA s. 57) tai YK:n huumeiden ja rikollisuuden torjunnasta vastaavan toimiston (UNODC) tutkimus 'Illicit Trafficking in Firearms, their Parts, Components and Ammunition to, from and across the European Union; regional analysis report (2020)' s. 17.

³ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2021/555 aseiden hankinnan ja hallussapidon valvonnasta (EUVL L 115, 6.4.2021, s.1). Direktiiviä sovelletaan siviilikäyttöön tarkoitettujen ampuma-aseiden siirtoihin unionin alueella.

merkiksi perustettaisiin uusi EU:n sähköinen lupajärjestelmä, joka korvaisi jäsenvaltioiden erilaiset, enimmäkseen paperiasiakirjoihin perustuvat, kansalliset järjestelmät. Puolivalmiiden ampuma-aseiden osien tuonti sallittaisiin vain luvan saaneille asekauppiaille ja -välittäjille. Yhteistyötä lupa-, tulli- ja lainvalvontaviranomaisten kesken parannettaisiin samoin kuin järjestelmällistä tiedonkeruuta siviilikäyttöön tarkoitettujen ampuma-aseiden kansainvälisestä kaupasta ja siirroista sekä takavarikoiduista ampuma-aseista.

Valvonnan tehostamisen ohella ehdotuksella pyritään toisaalta helpottamaan siviilikäyttöön tarkoitettujen ampuma-aseiden laillista kauppaa mm. yhdenmukaistamalla laillisen kaupan toimintaedellytyksiä. Digitalisoinnilla, menettelyiden yhdenmukaistamisella ja uusilla yksinkertaisuuksilla vähennettäisiin ampuma-aseiden valmistajien, asekauppiaiden ja käyttäjien hallinnollista taakkaa. Esimerkiksi metsästäjien, urheiluampujien, keräilijöiden ja näytteilleasettajien tuomiin ja viemiin ampuma-aseisiin voitaisiin tietyissä tilanteissa soveltaa kevyempää menettelyä.

3 Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

Ehdotuksessa ajantasaistettaisiin ja täsmennettäisiin nykyisen ampuma-asetuksen säännöksiä. Selkeyden vuoksi asetus laadittaisiin uudelleen.

Asetuksen artikloiden lukumäärä kasvaisi seitsemällätoista yhteensä 39 artiklaan ja ne jaoteltaisiin nykyisen viiden luvun sijasta seitsemään, osin uuteen tai uudelleen nimettyyn, lukuun. Voimassa olevan asetuksen kahta liitettä päivitetäisiin ja asetukseen lisättäisiin vielä kolme muuta liitettä. Voimassa oleva asetus kumottaisiin ehdotetulla uudelleenlaaditulla asetuksella.

I luku. Kohde, määritelmät ja soveltamisala (1–3 artikla)

Asetuksen kohde ja tarkoitus säilyisivät pääpiirteissään ennallaan. Asetukseen lisättäisiin useita määritelmiä ja monia nykyisiä täsmennettäisiin. Useat uusista määritelmistä olisivat yhdenmukaisia unionin ampuma-asedirektiivin tai unionin tullikoodeksiin⁴ sisältyvien määritelmien kanssa. Myös asetuksen soveltamisalaa tarkennettaisiin. Soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät edelleen valtioiden väliset asekaupat tai aseiden siirrot, asevoimien, poliisin tai viranomaisten käyttöön tarkoitetut ampuma-aseet, niiden olennaiset osat ja ampumatarvikkeet sekä antiikki-aseet.

II luku. Saapumista ja tuontia koskevat vaatimukset (4–11 artikla)

Luvun säännökset olisivat voimassa olevaan ampuma-aseasetukseen nähden uusia. Luvussa säädettäisiin ampuma-aseiden, niiden olennaisten osien ja ampumatarvikkeiden unioniin saapumista ja tuontia koskevista poikkeuksista tullimenettelyihin. Niillä pyritäisiin varmistamaan, että ampuma-aseisiin sovelletaan vain sellaisia tullimenettelyjä, joiden yhteydessä voidaan tehdä ampuma-aseiden valvonnan edellyttämä riskiarviointi. Esimerkiksi suullista tai ilmoittajan omaan kirjanpitoonsa tekemään merkintään perustuvaa tulli-ilmoitusta ei voisi käyttää. Luvussa säädettäisiin lisäksi tuojina toimivien talouden toimijoiden velvollisuuksista, tuotavien aseiden merkintävaatimuksesta, tuontiluvasta, sen maksuttomuudesta, lupaa koskevista poikkeuksista, deaktivoitujen aseiden ja hälytys- ja merkinantoaseiden tuontia koskevista erityisedellytyksistä sekä kolmannen maan pyynnöstä annettavasta vastaanottovahvistuksesta.

⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 952/2013, annettu 9 päivänä lokakuuta 2013, unionin tullikoodeksista (EUVL L 269, 10.10.2013, s. 1).

III luku. Kauttakulkuvaatimukset (12–13 artikla)

Myös tämän luvun säännökset olisivat voimassa olevaan ampuma-aseasetukseen nähden kokonaan uusia. Luvussa säädettäisiin unionin sisäisessä ja/tai ulkoisessa passituksessa kauttakuljettaviin ampuma-aseisiin sovellettavat menettelysäännöt.

IV luku. Vientiä koskevat vaatimukset (14–21 artikla)

Luku sisältäisi pääasiassa voimassa olevan asetuksen vientilupaa, sitä koskevia poikkeuksia, lupamenettelyä ja luvan epäämistä sekä ampuma-aseiden jäljitettävyyttä ja viennin vastaanototodistusta koskevat säännökset tarvittavilta osin ajantasaistettuina. Ehdotetut muutokset lisäisivät säännösten yhdenmukaista soveltamista, minkä lisäksi johdonmukaisuus ampuma-asedirektiivin määräysten välillä pyrittäisiin varmistamaan. Lukuun sisältyisi myös joitakin uusia määräyksiä, kuten loppukäyttäjätodistuksen tai deaktivoititodistuksen edellyttäminen määrätyissä tilanteissa ennen vientiluvan myöntämistä sekä määräys lupahakemuksen maksuttomuudesta. Jäljitettävyyttä parannettaisiin asettamalla viennin edellytykseksi ampuma-asedirektiivin mukainen merkintä. Lisäksi lupaviranomaiselle säädettäisiin velvollisuus tarkistaa luvan myöntämisen edellytykset määrätyistä rekistereistä ja tietokannoista sekä lupaehdot määräajoin. Lukuun sisältyy myös kokonaan uusi säännös vientitoimituksen jälkeen tehtävistä tarkastuksista.

V luku. Valvonta ja tarkastukset (22–25 artikla)

Luvussa säädettäisiin voimassa olevaa asetusta tarkemmin asetuksen valvomiseksi tehtävistä tarkastuksista ja toimenpiteistä, toimivaltaisten viranomaisten ja tulliviranomaisten toimivaltuuksista ja tehtävistä, tuojan ja viejän ilmoittamisvelvollisuudesta sekä komission, toimivaltaisten viranomaisten ja tulliviranomaisten välisestä tietojenvaihdosta ja yhteistyöstä. Lukuun sisältyisi myös uusi säännös tullitarkastuksen tulosten ilmoittamisesta muille relevanteille viranomaisille silloin, kun laitton tuonti, vienti tai kauttakuljetus havaitaan.

VI luku. Digitalisaatio ja hallinnollinen yhteistyö (26–29 artikla)

Luvussa säädettäisiin ampuma-aseita, niiden olennaisia osia ja ampumatarvikkeita koskevien tietojen tallentamisesta pääpiirteissään kuten nykyisin. Velvoite toimittaa komissiolle vuotuisia tilastotietoja olisi uusi. Luvussa säädettäisiin myös unionin uuden sähköisen lupajärjestelmän perustamisesta ja siitä, että se tulisi voida yhteen liittää aikanaan unionin tullialan yhdennetyn palveluympäristön (Tullialan Single Window) kanssa. Lukuun sisältyisi myös uusi säännös, jonka nojalla komissio perustaisi suojatun ja salatun tuonti- ja vientilupien epäämistä koskevan sähköisen tiedonvaihtojärjestelmän. Luvun säännökset lisäisivät huomattavasti digitalisaatiota ja hallinnollista yhteistyötä nykyiseen verrattuna.

VII luku. Yleiset säännökset ja loppusäännökset (30–39 artikla)

Ehdotuksen viimeinen luku sisältäisi pääpiirteissään nykyistä vastaavat yleiset säännökset sekä tavanomaiset loppusäännökset. Yleisissä säännöksissä säädettäisiin edelleen jäsenvaltioiden velvollisuuksista asetuksen asianmukaisen täytäntöönpanon ja soveltamisen varmistamiseksi. Niihin tehtäisiin lähinnä teknisluonteisia tarkistuksia. Ehdotus tulisi voimaan ja sovellettavaksi kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä ja sillä kumottaisiin voimassa oleva ampuma-aseasetus. Ehdotuksessa olisi myös yksityiskohtainen siirtymäaikasäännös, jossa säädettäisiin sovellettavista säännöksistä siihen asti, kunnes asetuksella perustettava uusi sähköinen lupajärjestelmä sekä lupien epäämistä koskeva sähköinen tiedonvaihtojärjestelmä on otettu käyttöön.

Asetuksen liitteet

Liitteessä I lueteltaisiin asetuksen alaan kuuluvat ampuma-aseet, niiden olennaiset osat, ampu-matarvikkeet sekä hälytys- ja merkinantoaseet kahdeksannumeroisine tullitariffinimikkeineen yksilöityinä. Liite vastaisi pääpiirteissään voimassa olevan ampuma-aseasetuksen liitettä I, joka on ehdotettua yleispiirteisempi ja suppeampi.

Liitteet II ja III sisältäisivät tuonti- ja vientilupalomakkeiden mallit. Tuontilupalomakkeen malli olisi uusi ja vientilupalomakkeen malli vastaisi pääpiirteissään voimassa olevan ampuma-ase-asetuksen toisena liitteenä olevaa vientilupalomaketta.

Liitteessä IV lueteltaisiin vähimmäistiedot, joita ehdotuksen 14(2) artiklassa tarkoitetun loppu-käyttäjätodistuksen olisi sisällettävä.

Liite V sisältäisi voimassa olevan ampuma-aseasetuksen ja ehdotuksen säännösten vastaavuus-
taulukon.

4 Ehdotuksen oikeusperusta sekä suhde suhteellisuus- ja toissijaisuuspe- riaatteisiin ja perustuslakiin

Asetusehdotus perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 33 artiklaan (tulliyhteistyö) ja 207 artiklaan (yhteinen kauppapolitiikka). Ehdotus käsitellään tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä ja sen hyväksymisestä päätetään neuvostossa määräenemmistöllä. Valtioneuvosto pitää komission ehdotusta oikeusperustan näkökulmasta perusteltuna.

Euroopan unionista tehdyn SEU-sopimuksen 5 artiklan 3 kohdassa säädetyn toissijaisuusperi-
aатteen mukaisesti toimia jaetun toimivallan osalta on toteutettava EU:n tasolla vain, jos jäsen-
valtiot eivät voi yksin saavuttaa suunniteltuja tavoitteita riittävällä tavalla, vaan ne voidaan eh-
dotetun toiminnan laajuuden ja vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin EU:n tasolla. Jaetun
toimivallan alalla asetuksella asetetaan koko unionissa yhdenmukaiset viranomaisten välistä
tiedonvaihtoa ja yhteistyötä koskevat säännöt komission, toimivaltaisten viranomaisten ja tulli-
viranomaisten välillä. Ehdotettu tiedonvaihto ja yhteistyö tehostaisi ja yhdenmukaistaisi asetuk-
sen vaatimusten noudattamisen valvontaa ja laittoman kaupan torjumista koko unionissa. Eh-
dotus olisi omiaan myös helpottamaan asetuksen alaan kuuluvien aseiden, niiden osien ja tar-
vikkeiden laillista kauppaa. Vastaavia tavoitteita ei saavutettaisi riittävällä tavalla EU-jäsenval-
tioiden kansallisella lainsäädännöllä. Ehdotetun säädöksen ei ole katsottu olevan ristiriidassa
toissijaisuusperiaatteen kanssa. Valtioneuvosto pitää komission ehdotusta toissijaisuus- ja suh-
teellisuusperiaatteen mukaisena.

Asetusehdotus sisältää valtuuksia komissiolle täytäntöönpanosäädösten ja delegoitujen asetus-
ten antamiseksi.

Asetusehdotuksessa tarkoitettuun henkilötietojen vaihtoon ja muuhun käsittelyyn sovelletaan
EU:n yleistä tietosuojasetusta (EU) 2016/679⁵ ja muuta unionin tietosuojalainsäädäntöä. Kä-
siteltävät henkilötiedot koskisivat lähinnä ehdotetun asetuksen mukaisista tuonti- tai vientilu-
vista tai tulli-ilmoituksista ilmi käyviä luonnollisia henkilöitä. Tietoja vaihdettaisiin unionin tul-

⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luon-
nollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuu-
desta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (*yleinen tietosuojasetus*).

likoodeksissa säädetyn tullialan riskienhallintajärjestelmän taikka keskinäistä avunantoa koskevan neuvoston asetuksen (EY) 515/97⁶ artiklassa 23 säädetyn tullitietojärjestelmän puitteissa. Ehdotetulla asetuksella perustettava sähköinen lupajärjestelmä mahdollistaisi lisäksi sen yhteen liittämisen unionin tullialan yhdenmetyyn palveluympäristöön, jolloin tarvittavia lupa- ja tullitietoja voitaisiin vaihtaa myös sanotun unionin palveluympäristön kautta. Voimassa olevaan unionin lainsäädäntöön perustuvassa tiedonvaihdossa on asetettu unionin tietosuojalainsäädännössä edellytetyt riittävät takeet henkilötietojen suojalle ja valvonnalle.

Valtioneuvosto ei katso ehdotuksen olevan ristiriidassa Suomen perustuslain tai Suomea velvoittavien perus- ja ihmisoikeusinstrumenttien kanssa.

5 Ehdotuksen vaikutukset

5.1 Vaikutukset lainsäädäntöön

Ehdotettu asetusta on suoraan sovellettavaa unionioikeutta eikä se sinänsä edellytä erillisiä toimenpiteitä tullakseen kansallisesti voimaan.

Voimassa olevan unionin ampuma-aseasetuksen käytännön soveltamisen mahdollistavat täydentävät säännökset on säädetty ampuma-aselaisissa (1/1998). Ehdotettu uudelleenlaadittu unionin ampuma-aseasetus edellyttää jossain määrin kansallisen ampuma-aselainsäädännön sopeuttamista, esimerkiksi ehdotetun unionin uuden sähköisen lupajärjestelmän vuoksi. Ehdotus voi aiheuttaa muutoksia myös henkilötietojen käsittelystä poliisitoimissa (616/2019) annetun lain tiedonsaantioikeutta koskevaan sääntelyyn.

5.2 Taloudelliset vaikutukset

Komission mukaan ehdotus vaikuttaisi unionin talousarvioon. Komission arvion mukaan ehdotuksen täytäntöönpano edellyttäisi yhteensä 4,654 miljoonan euron kokonaismäärärahoja kuluvaan monivuotisen rahoituskehyskauden 2021–2027 aikana.

Alustavan arvion mukaan ehdotus ei aiheuttaisi merkittäviä lisämäärärahatarpeita Suomessa.

Lupahallinnon digitalisoiminen voi aiheuttaa hallinnolle lisäkustannuksia, joiden tarkkaa määrää ei voida vielä arvioida. Ehdotukseen sisältyvät toimivaltaisen lupaviranomaisen uudet velvoitteet tarkistaa esimerkiksi lupaehtojen täyttäminen vuosittain tai lupien myöntämisedellytyksiä nykyistä laajemmin lisäisivät jossain määrin lupaviranomaisena toimivan poliisin työmäärää. Toisaalta menettelyiden ehdotetun yksinkertaistamisen ja uusien tietojärjestelmien voidaan arvioida keventävän poliisin hallinnollista työtaakkaa.

Ehdotuksen tuontia, vientiä ja kauttakuljetusta sekä tiedonvaihtoa koskevat säännökset lisäisivät myös Tullin työmäärää. Siviilikäyttöön tarkoitettujen ampuma-aseiden kauppa muodostaa kuitenkin vain hyvin pienen osan Tullin valvomasta tavaravirrasta ja tullitarkastukset tehtäisiin senkin kohdalla riskiperusteisesti. Menettelyiden digitalisoinnin lisäämisen voidaan arvioida

⁶ Neuvoston asetus (EY) N:o 515/97, annettu 13 päivänä maaliskuuta 1997, jäsenvaltioiden hallintoviranomaisten keskinäisestä avunannosta sekä jäsenvaltioiden hallintoviranomaisten ja komission yhteistyöstä tulli- ja maatalousasioita koskevan lainsäädännön moitteettoman soveltamisen varmistamiseksi (EUVL L 82, 22.3.1997, s. 1).

mahdollistavan Tullin toimenpiteiden paremman kohdentamisen. Edellä todetun vuoksi Tullin työmäärän ei arvioida lisääntyvän ehdotuksen johdosta merkittävästi.

Alustavan arvion mukaan ehdotus ei aiheuttaisi merkittäviä lisäkustannuksia myöskään talouden toimijoille. Ehdotuksessa säädettäisiin tuonti- ja vientilupahakemukset maksuttomiksi. Sääntelyn yhdenmukaistamisen, selkeyttämisen ja menettelyiden digitalisoinnin voidaan arvioida vähentävän talouden toimijoiden hallinnollista taakkaa ja siihen liittyviä kuluja.

Ehdotukseen sisältyvät yksinkertaistetut menettelyt vähentäisivät myös metsästäjien, urheilupujien, keräilijöiden ja näytteilleasettajien hallinnollista taakkaa ja siihen liittyviä kuluja.

5.3 Muut vaikutukset

Ehdotus parantaisi viranomaisten mahdollisuuksia torjua laitonta asekauppaa, minkä vuoksi ehdotuksen voidaan arvioida heikentävän erityisesti järjestäytynyttä ja vakavaa rikollisuutta sekä parantavan turvallisuutta ja laillisen kaupan toimintaedellytyksiä unionissa.

6 Ahvenanmaan toimivalta

Asia kuuluu Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 27 §:n perusteella valtakunnan lainsäädäntövaltaan.

7 Ehdotuksen käsittely Euroopan unionin toimielimissä ja muiden jäsenvaltioiden kannat

Ehdotuksen käsittely alkaa neuvoston tulliliittötyöryhmässä 30.11.2022, jolloin komissio esittelee ehdotuksensa jäsenvaltioille. Ehdotuksen varsinainen käsittely alkaa vuoden 2023 aikana neuvoston seuraavan puheenjohtajavaltion Ruotsin johdolla, joka on ilmoittanut tavoitteekseen edistää ehdotusten käsittelyä tehokkaasti puheenjohtajuuskautensa aikana. Muiden jäsenvaltioiden viralliset kannat eivät ole vielä tiedossa.

Euroopan parlamentissa ehdotuksen pääkäsittelystä vastaa kansainvälisen kaupan valiokunta (INTA). Mietinnön esittelijää ei ole vielä nimetty.

8 Ehdotuksen kansallinen käsittely

Luonnos U-kirjelmäksi on valmisteltu yhteistyössä sisäministeriön kanssa ja se on käsitelty EU5-tullitekniset kysymykset valmistelujaoston kirjallisessa menettelyssä 1.12.2022.

9 Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto pitää unionin ampuma-aseasetuksen ajantasaistamista ja uudelleen laatimista yleisesti ottaen kannatettavana. Ehdotus on yhdenmukainen muun muassa EU:n turvallisuusunionistrategian⁷ sekä ampuma-aseiden laittoman kaupan torjuntaa koskevan EU:n toimintasuunnitelman 2020–2025⁸ kanssa.

⁷ Komission tiedonanto EU:n turvallisuusunionistrategiasta, COM(2020) 605.

⁸ Komission tiedonanto – Ampuma-aseiden laittoman kaupan torjuntaa koskeva EU:n toimintasuunnitelma vuosiksi 2020–2025, COM(2020) 608.

Valtioneuvosto tukee ehdotuksen tavoitetta tehostaa ampuma-aseiden laittoman kaupan ehkäisyä ja torjuntaa yhdenmukaistamalla ja selkeyttämällä ampuma-aseiden tuontia, vientiä ja kauttakuljetusta koskevia sääntöjä, tehostamalla tiedonvaihtoa sekä digitalisoimalla lupamenettelyjä. Ehdotus on omiaan tehostamaan valvontaa ja jäljitettävyyttä. Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti myös asetusehdotuksen tavoitteisiin vähentää hallinnollista taakkaa sekä niistä aiheutuvia kustannuksia.

Ehdotuksen jatkokäsittelyssä on tärkeää huolehtia siitä, että asetuksen soveltamisalaan tai muihin säännöksiin tehtävät muutokset eivät heikennä valvontaa nykyisestä tai aiheuta aukkoja voimassa olevaan lupajärjestelmään. Ehdotetun väliaikaisen tuonnin sääntelyä valvonnan riittävyyden kannalta on vielä tarkemmin selvitettävä.

Sääntelyn johdonmukaisuuden vuoksi tulee asian jatkokäsittelyssä kiinnittää huomioita myös siihen, että asetus on unionin ampuma-aseita koskevan lainsäädäntökehyksen mukainen ja tarvittavilta osin yhteensopiva muun muassa ampuma-asedirektiivin kanssa.

Ehdotuksen jatkoneuvotteluissa on pyrittävä siihen, että viranomaisille ja toimijoille asetetut velvollisuudet ovat mahdollisimman oikeasuhteisia ja riittävän selkeästi ja yksityiskohtaisesti säännelty. Se on tärkeää mm. toimijoiden oikeusturvan ja valvonnan tehokkuuden kannalta.

Tulliselvityksen selkeyden ja sujuvuuden vuoksi on jatkokäsittelyssä pyrittävä myös siihen, että poikkeukset tullilainsäädännön mukaisiin menettelyihin ovat mahdollisimman rajattuja ja perusteltuja aseiden valvontatarpeen vuoksi.

Ehdotettu uusi sähköinen lupajärjestelmä sekä tuonti- ja vientilupien epäämistä koskevien tietojen vaihtamista varten perustettava uusi järjestelmä lisäävät digitalisaatiota ja hallinnollista yhteistyötä. Järjestelmien perustamiseen liittyvien velvollisuuksien sekä toimijoiden oikeusturvan vuoksi on tärkeää, että järjestelmiä koskeva sääntely on selkeää, riittävän yksityiskohtaista ja että henkilötietojen suoja huomioidaan asianmukaisesti. On myös pyrittävä varmistamaan, että uusien järjestelmien toiminnallisuudet olisivat toteutettavissa kohtuullisin kustannuksin.

Jäsenvaltioille tulisi turvata riittävän pitkä aika asetuksen täytäntöönpanon edellyttämien kansallisten säädösmuutosten ja muiden tarvittavien toimien toteuttamiseen ja voimaansaattamiseen.

Ehdotetulla asetuksella siirrettäisiin komissiolle delegoitua säädösvaltaa. Valtioneuvosto pitää tärkeänä huolehtia siitä, että toimivallan siirto on perusteltua ja että toimivallan siirtoa koskevat säännökset ovat riittävän selkeitä, tarkkarajaisia ja tarkoituksenmukaisia.